

Vesihuoltolaitokseen sulautumisen ehdot vesihuoltolaitoksen verkostoon liittyneille vesiosuuskunnille ja -yhtymille

TEKNL 21.01.2026
2782/14.05.00/2025

Valmistelija

Esa Melin

Vesiyhtymät ja -osuuskunnat ovat syntyneet pääosin siitä syystä, että haja-asutusalueilla, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella, vesihuoltolaitos ei ole katsonut voivansa rakentaa ja ylläpitää vesihuoltoa taloudellisesti ja käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tämän vuoksi asukkaiden on ollut tarpeen toimia omatoimisesti ja rakentaa vesijohto omalla kustannuksellaan vesihuoltolaitoksen runkolinjaan.

Yhtymän jäsenet ovat tehneet kirjallisen keskinäisen sopimuksen yhteisen tonttijohdon rakentamisesta ja kunnossapidosta. Mikäli kaupunki toimittaa yhtymälle vettä, kunkin osakkaan vesiliittymissopimus tehdään aina myös Kankaanpään kaupungin kanssa. Kaupunki on tukenut vesiyhtymien perustamista luovuttamalla anomuksesta vesijohtomateriaaleja maksutta sekä myöntämällä osakkaille 50 % alennuksen vesihuoltolaitoksen liittymismaksusta. Vesiyhtymän vesijohto on (yhteinen) tonttijohto, jonka hallinta ja kunnossapitovastuu kuuluu yhtymälle.

Tässä tarkastelussa käsitellään ainoastaan vesiyhtymiä tai -osuuskuntia, jotka ovat liittyneet Kankaanpään kaupungin vesihuoltolaitoksen verkostoon. Vesihuoltolaitoksen tiedossa on 83 vesi- ja jätevesiyhtymää, jotka ovat järjestäytymättömiä niin sanottuja vesikimppoja. Useat näistä on perustettu 1990-luvulla, jolloin siirtolinjojen rakentaminen naapurikuntiin mahdollisti haja-asutusalueiden kiinteistöille liittymisen kaupungin vesihuoltoverkostoon.

Osa vesiyhtymistä on ollut yhteydessä Teknisiin palveluihin ja esittänyt toiveen, että vesihuoltolaitos ottaisi yhtymien johdot hallintaansa. Vesihuoltolaitos on suhtautunut tähän varauksellisesti, sillä haltuunotto kasvattaisi huomattavasti vesihuoltolaitoksen vastuulla olevan verkoston kokonaispituutta. Tarkkaa kokonaispituutta ei ole määritetty, mutta kyseessä on useita kymmeniä kilometrejä haja-asutusalueella. Lisäksi Kankaanpäässä on muutamia suuria vesiyhtymiä, joiden johtoja kulkee merkittäviä osuuksia järvien pohjassa. Näissä esiintyy ajoittain painotusten pettämistä ja johdon pintaan nousemista. Vesiyhtymien vesijohtojen rakentamisen laadusta ei välttämättä ole kattavaa tietoa. Kankaanpään kaupunki ei ole aktiivisesti seurannut alueellaan toimivien vesiyhtymien toimintaa. Vesihuoltolaitoksen kokemuksen mukaan osassa yhtymiä hallinto toimii asianmukaisesti, kun taas osa yhtymistä on käytännössä lakannut toimimasta.

On kuitenkin perusteltua arvioida, onko nykyinen järjestely tarkoituksenmukainen vai tulisiko vesihuoltolaitoksen ottaa yhtymien runkojohdot hallintaansa. Vesiyhtymiin liittyy nykyisin muun muassa seuraavia haasteita:

- Yhtymän perustaneet talkootyötä tehneet henkilöt ovat ikääntyneet tai poistuneet ja talkotoiminta on vähentynyt nykyisten kiinteistönomistajien keskuudessa.
- Kiinteistöjen omistajien vaihtuessa tieto siitä, että kiinteistö kuuluu vesihuoltoyhtymään, ei välttämättä siirry uudelle omistajalle.

- Käytäntönä on ollut, että uuden liittymisen tulee kaupungin liittymishakemuksen lisäksi tehdä sopimus tai saada lupa yhtymältä, mikä monimutkaistaa liittymisprosessia.
- Järjestäytymätön yhtymä ei voi ylläpitää pankkitiliä, minkä vuoksi mahdolliset varat joudutaan pitämään jonkun aktiivisen henkilön henkilökohtaisella tilillä.
- On esitetty väitteitä, että kaupunki olisi ottanut yhtymän verkoston hallintaansa, vaikka näin ei ole tapahtunut. Tämä aiheuttaa väärinkäsityksiä.
- Putkirikkojen ja muiden ongelmatilanteiden yhteydessä vesihuoltolaitos suorittaa usein korjaustoimenpiteet, mutta korjauskustannusten laskutus vesiyhtymältä on joissakin tapauksissa haasteellista.
- Elinvoimakeskus (entinen ELY-keskus) on toistuvasti todennut vesihuoltolaitokselle, että tällaiset kimppajohdot eivät ole suositeltavia.
- Entisen Honkajoen kunnan alueella vastaavaa järjestelyä ei ole ollut, vaan kunta on laajentanut vesihuoltoverkosta myös haja-asutusalueille.
- Rakentamista koskeva muistinvarainen tieto on vähenemässä tai jo osin hävinnyt, minkä vuoksi yhtymien verkostojen selvittäminen ja dokumentointi on ajankohtaista.

Hallinnon ja käytäntöjen selkeyttämiseksi sekä turvallisen talousveden jakelun turvaamiseksi kaikille liittymille Rakennettu ympäristö -tulosyksikkö esittää, että Kankaanpään kaupungin vesihuoltolaitos ottaa omistukseensa vesiyhtymien runkojohdot. Toimenpide ei aiheuta sopimuksellisia muutoksia, sillä yhtymien jäsenillä on liittymissopimus kaupungin vesihuoltolaitoksen kanssa. Vesihuoltolaitoksen normaalit käyttö- ja toimitusehdot pysyvät voimassa.

Haltuunotolle asetetaan seuraavat ehdot:

- Vesihuoltolaitos ottaa omistukseensa 50 mm tai sitä suuremmat runkojohdot. Pienemmät vesijohdot ovat tonttijohdot. Mikäli 50 mm tai suurempi vesijohto ulottuu osakkaan kiinteistölle saakka, vastuun raja määräytyy kiinteistön rajan mukaan. Tonttijohdot ja tonttiventtiilit ovat kiinteistönomistajien vastuulla vesihuoltolaitoksen yleisten toimitusehtojen mukaisesti.
- Vesihuoltolaitos voi ottaa haltuunsa ainoastaan Kankaanpään kaupungin alueella sijaitsevia vesiyhtymien runkojohtoja.
- Yhtymän tai osuuskunnan kaikkien osakkaiden (yhtymän vesijohtoon liitettyjen kiinteistöjen omistajien) tulee olla yksimielisiä vesihuolto-omaisuuden siirtämisestä Kankaanpään kaupungin vesihuoltolaitokselle. Lisäksi osakkaiden tulee antaa Kankaanpään kaupungille lupa vesijohdon sijoittamiselle sekä kunnossapito- ja korjaustöiden toteuttamiselle kiinteistöjen alueella. Mikäli yhtymän johto kulkee kiinteistöllä, jonka omistaja ei ole osakas, kyseiselle kiinteistölle tulee hankkia vastaava lupa. Verkoston luovuttajan tulee huolehtia suostumusten ja lupien hankkimisesta.
- Tarvittavien lupa-asioiden tulee olla kunnossa (esimerkiksi tien- ja vesistöalitusluvat).
- Yhtymältä tai vesiosuuskunnalta siirtyvä omaisuus luovutetaan kustannuksetta Kankaanpään kaupungin vesihuoltolaitokselle, minkä jälkeen yhtymä tai vesiosuuskunta puretaan.
- Yhtymän tai osuuskunnan tulee olla velaton.
- Vesijohtojen koko ja materiaalit sekä niiden ja venttiilien sijainnit tulee olla tiedossa.

- Liittymisestä kaupungin haltuun ottamiin runkojohtoihin ei myönnetä jatkossa 50 % alennusta vesihuoltolaitoksen liittymismaksusta.
- Yhtymän tulee kustantaa uusi runkojohdon sulkuventtiili ennen haltuunottoa. Vesihuoltolaitos voi edellyttää mittarikaivon asentamista vesiyhtymän runkojohtoon, mikäli se katsotaan perustelluksi (riskiarvioon perustuen, huomioiden muun muassa verkoston ikä, laajuus, vesijohdon sijainti sekä rakentamisen dokumentaation laatu).

Vesihuoltolaitos palkkaa kesäksi 2026 projektityöntekijän selvittämään ja päivittämään vesihuoltolaitoksen hallussa olevat tiedot vesiyhtymistä. Tämän jälkeen yhtymien runkojohtojen siirtoa koskevia anomuksia voidaan alkaa käsitellä.

Viemäriyhtymien osalta tehdään erillinen päätös myöhemmin.

Yritysvaikutukset	Päätöksellä ei arvioida olevan merkittäviä yritysvaikutuksia.
Esittelijä	Tekninen johtaja Pentti Saloniemi
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää, että Kankaanpään kaupungin vesihuoltolaitos voi ottaa omistukseensa ja ylläpidettäväkseen kaupungin vesihuoltolaitoksen verkostoon liittyneiden vesiyhtymien ja vesiosuuskuntien runkojohdot. Haltuunotto edellyttää, että esityksessä esitetyt ehdot täyttyvät.
Päätös	
Täytäntöönpano	Vesihuoltolaitos
Lisätietoja antaa	Tekninen johtaja Pentti Saloniemi, 044 577 2620 Vesihuoltopäällikkö Esa Melin, 044 577 2650
